

شماره: ۸۷/۱۳۶۳۳۱

تاریخ: ۱۳۸۷/۱۲/۱۹

بسمه تعالی

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک و

موسسه‌های اعتباری توسعه و سینا ارسال می‌گردد.

باسلام

به طوریکه استحضار دارند به موجب دستورالعمل اجرایی چگونگی محاسبه سود قطعی سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار با احتساب حق‌الوکاله به کارگیری سپرده‌ها، پیوست بخشنامه شماره مب/۱۷۹۹ مورخ ۱۳۸۲/۱۰/۱۸ درآمد تسهیلات اعطایی به بانک‌ها نباید در محاسبه سود مشاع منظور گردد. حال آنکه این موضوع منجر به بروز مشکلاتی در خصوص نحوه محاسبه سود مشاع در بانک‌ها و موسسات اعتباری گردیده است. بر همین اساس موضوع در شصت و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۲۹ کمیسیون محترم اعتباری این بانک مطرح و کمیسیون مقرر نمود که از این پس درآمد تسهیلات اعطایی به بانک‌ها و سود دریافتی از محل سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار بین‌بانکی در محاسبه سود مشاع لحاظ گردد. بر همین اساس دستورالعمل فوق‌الذکر مورد اصلاح و بازنگری قرار گرفت. لذا بدین وسیله به پیوست دستورالعمل جدید اجرایی چگونگی محاسبه سود قطعی سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار با احتساب حق‌الوکاله به کارگیری سپرده‌ها ارسال می‌گردد. خواهشمند است دستور فرمایند دستورالعمل مذکور را جایگزین دستورالعمل قبلی نموده و مراتب سریعاً به کلیه شعب و واحدهای ذیربط ابلاغ گردد.

بدیهی است، از تاریخ ابلاغ این بخشنامه، دستورالعمل پیوست ملاک محاسبه سود قطعی

سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار خواهد بود. / ۱۳۳۳۹۰

مدیرت کل نظارت بر بانک‌ها و موسسات اعتباری

اداره مطالعات و مقررات بانکی

مهناز بهرامی

حمید تهرانیفر

۳۸۱۶

۱۶۱۵-۱۶

پیوست: دارد.

بسمه تعالی

دستورالعمل اجرایی چگونگی محاسبه سود قطعی سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار

با احتساب حق الوکاله بکارگیری سپرده‌ها

چگونگی محاسبه سود قطعی سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار با احتساب حق الوکاله بکارگیری سپرده‌های مذکور در سیستم بانکی (بانکها و موسسات اعتباری غیربانکی) بشرح زیر اعلام می‌گردد:

بخش اول - محاسبه سود قابل تقسیم (سود مشاع) بین بانک / موسسه و سپرده‌گذاران

باتوجه به مستندات قانونی موجود (پیوست شماره یک) موارد زیر بعنوان ملاکهای محاسبه

سود قابل تقسیم (سود مشاع) بین بانک / موسسه و سپرده‌گذاران باید ملحوظ نظر قرار گیرد:

۱) میانگین مانده ۵۲ هفته سال سپرده قانونی مربوط - ^۱ میانگین مانده ۵۲ هفته سال انواع = خالص منابع سپرده‌گذاران

به انواع حسابهای سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار حسابهای سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار

۲) خالص منابع سپرده‌گذاران - [^۲ میانگین مانده ۵۲ هفته سال اوراق مشارکت + ^۳ میانگین مانده ۵۲ هفته سال] = منابع بانک

خالص تسهیلات اعطایی

وجه التزام دریافتی بابت + سود اوراق مشارکت + سود دریافتی از محل + ^۴ درآمد حاصله از تسهیلات اعطایی = سود مشاع (۳) تسهیلات اعطایی سپرده‌گذاری‌ها

۱- فقط انواع حسابهای سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار ریالی شامل سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار نزد سایر بانکها و موسسات اعتباری باید در محاسبات مد نظر قرار گیرد و سپرده‌های ارزی در این محاسبات فعلاً منظور نمی‌شود.

۲- طبق پیوست شماره ۱.

۳- طبق نظر دریافتی از حضرت آیت‌الله رضوانی مبالغ اوراق مشارکت در ردیف تسهیلات اعطایی مندرج در تبصره ذیل ماده ۳ قانون عملیات بانکی بدون ربا ملحوظ و سود متعلقه جزو سود مشاع منظور می‌گردد.

۴- درآمد شعب خارج و درآمد تسهیلات ارزی فعلاً در محاسبات منظور نمی‌شود. لیکن درآمد حاصل از اعطای هرگونه تسهیلات ریالی به سایر بانکها و موسسات اعتباری لازم است مانند سایر موارد در محاسبه سود مشاع آورده شود.

$$\text{جایزه سپرده قانونی} + \text{مربوط به انواع حسابهای سپرده سرمایه گذاری مدت دار} = \left[\frac{\text{خالص منابع سپرده گذاران}}{\text{منابع بانک} + \text{خالص منابع سپرده گذاران}} \times \text{سود مشاع} \right] = \text{(سود متعلقه به منابع سپرده گذاران) منافع سپرده گذاران (ع)}$$

بخش دوم - احتساب حق الوکاله بکارگیری سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار

پس از محاسبه میزان منافع سپرده‌گذاران (طبق مطالب مندرج در بخش اول) باید میزان حق الوکاله بکارگیری انواع حسابهای سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار از منافع سپرده‌گذاران (منافع حاصل از بکارگیری مبالغ کل انواع سپرده‌های: کوتاه‌مدت، کوتاه‌مدت ویژه، یکساله، دوساله، سه ساله، چهارساله و پنج ساله) کسر و سپس مبلغ مانده (سود قطعی) بین کلیه دارندگان انواع حسابهای سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار با توجه به مبلغ و مدت بکارگیری آنها تقسیم گردد.

به موجب تبصره ۱ ماده ۱۰ آئین‌نامه فصل دوم قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوبه شماره ۸۱۹۶۲ مورخ ۱۳۶۲/۹/۲۷ هیات وزیران، شورای پول و اعتبار میزان حق الوکاله بکارگیری سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار را تعیین خواهد نمود که براین اساس باید توسط بانک/ موسسه اعتباری اعمال گردد. حق الوکاله بکارگیری انواع حسابهای سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار جزو درآمد بانک/ موسسه اعتباری محسوب می‌گردد که باید به صورت سود و زیان منتقل گردد.

بخش سوم - چگونگی تقسیم سود قطعی متعلقه به دارندگان حسابهای سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار

سود قطعی (پس از کسر حق الوکاله) در مقایسه با سودهای علی‌الحساب پرداختی به سپرده‌گذاران طی سال مالی، یکی از ۳ حالت زیر را خواهد داشت:

۱. سودهای علی‌الحساب پرداختی به سپرده‌گذاران بیشتر از سود قطعی است.
۲. سودهای علی‌الحساب پرداختی به سپرده‌گذاران برابر با سود قطعی است.
۳. سودهای علی‌الحساب پرداختی به سپرده‌گذاران کمتر از سود قطعی است.

در حالت‌های اول و دوم سودهای علی‌الحساب پرداختی به سپرده‌گذاران بعنوان سود قطعی تلقی می‌گردد. در حالت سوم تفاوت، بشرح زیر باید بین سپرده‌گذاران تقسیم گردد: براساس بند ب ماده ۶ قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ مجلس شورای اسلامی بانک/ موسسه می‌نسبت به تقسیم بقیه سود متعلقه به سپرده‌گذاران اقدام نماید مشروط به اینکه از سود علی‌الحساب پرداخت شده به سپرده‌گذاران طی سال مالی کمتر نگردد و همچنین میزان حق الوکاله بانکها از میزان حق الوکاله تعیین شده توسط شورای پول و اعتبار در کل تجاوز ننماید. (طبق فرم پیوست شماره ۳)

لذا مبلغ مزاد به تشخیص بانک و براساس اولویتها، ترجیحات و برنامه‌ریزیهای آتی هیات مدیره بین سپرده‌های مختلف (کوتاه‌مدت، کوتاه‌مدت ویژه، یکساله، دوساله، سه‌ساله، چهارساله و پنج ساله) با رعایت شرط فوق تقسیم می‌گردد بنحویکه در هر گروه سپرده‌ها، یکسان عمل گردد.

صورت ریز تسهیلات اعطایی، سرمایه‌گذاری و مشارکت

تسهیلات اعطایی تبصره‌های دولتی	
حساب تسهیلات اعطایی تبصره‌ای / مضاربه / دولتی	۳/۱/۰۳۴۰
حساب تسهیلات اعطایی تبصره‌ای / سلف / دولتی	۳/۱/۰۳۸۰
حساب تسهیلات اعطایی تبصره‌ای / مشارکت مدنی / دولتی	۳/۱/۰۴۲۰
حساب تسهیلات اعطایی تبصره‌ای / جعاله / دولتی	۳/۱/۰۴۶۰
حساب تسهیلات اعطایی تبصره‌ای / فروش اقساطی / دولتی	۳/۱/۰۵۰۰
حساب تسهیلات اعطایی تبصره‌ای / اجاره بشرط تملیک / دولتی	۳/۱/۰۵۴۰
حساب تسهیلات اعطایی تبصره‌ای مسکن / دولتی	۳/۱/۰۶۳۰
تسهیلات اعطایی غیر تبصره‌های دولتی	
حساب تسهیلات اعطایی / مضاربه / دولتی	۳/۱/۰۳۶۰
حساب تسهیلات اعطایی / سلف / دولتی	۳/۱/۰۴۰۰
حساب تسهیلات اعطایی / مشارکت مدنی / دولتی	۳/۱/۰۴۴۰
حساب تسهیلات اعطایی / جعاله / دولتی	۳/۱/۰۴۸۰
حساب تسهیلات اعطایی / فروش اقساطی / دولتی	۳/۱/۰۵۲۰
حساب تسهیلات اعطایی / اجاره بشرط تملیک / دولتی	۳/۱/۰۵۶۰
حساب تسهیلات اعطایی مسکن / دولتی	۳/۱/۰۶۵۰
حساب پیش پرداخت بابت خرید اموال معاملات / دولتی	۳/۱/۰۸۲۰
حساب کالای معاملات سلف (دولتی)	۳/۱/۰۸۴۰
حساب کار در جریان جعاله / دولتی	۳/۱/۰۸۵۰
حساب اموال خریداری برای فروش اقساطی / دولتی	۳/۱/۰۸۷۰
حساب اموال خریداری برای اجاره بشرط تملیک / دولتی	۳/۱/۰۸۹۰
مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول دولتی	
حساب مطالبات سررسید گذشته تسهیلات تبصره‌ای / دولتی	۳/۱/۰۹۳۰
حساب مطالبات سررسید گذشته تسهیلات / دولتی	۳/۱/۰۹۵۰
حساب مطالبات معوق تسهیلات تبصره‌ای / دولتی	۳/۱/۰۹۸۰
حساب مطالبات معوق تسهیلات / دولتی	۳/۱/۱۰۰۰
مطالبات مشکوک‌الوصول تسهیلات تبصره‌ای / دولتی	۳/۱/۰۹۳۵
مطالبات مشکوک‌الوصول تسهیلات / دولتی	۳/۱/۰۹۵۵
گسر می‌شود	
حساب مضاربه - وجوه دریافتی / دولتی	۳/۲/۰۴۶۰
حساب مشترک مشارکت مدنی / دولتی (سهام بانک)	۳/۲/۰۴۷۰
حساب سود سالهای آینده تسهیلات / دولتی	۳/۲/۰۵۶۰
حساب سودسالهای آینده تسهیلات تبصره‌ای به تعهد دولت	۳/۲/۰۵۷۰
حساب سود و کارمزد سالهای آینده (دولتی)	۳/۲/۰۵۸۰
حساب سود معوق تسهیلات / دولتی	۳/۲/۰۶۰۰
حساب سود معوق تسهیلات تبصره‌ای به تعهد دولت	۳/۲/۰۶۱۰
حساب سود و کارمزد معوق (دولتی)	۳/۲/۰۶۲۰
جمع خالص تسهیلات:	
حساب مشارکت حقوقی / دولتی	۳/۱/۰۶۰۰

تسهیلات اعطایی تبصره‌های غیر دولتی	
حساب تسهیلات اعطایی تبصره‌ای / مضاربه / غیردولتی	۳/۱/۰۳۵۰
حساب تسهیلات اعطایی تبصره‌ای / سلف / غیردولتی	۳/۱/۰۳۹۰
حساب تسهیلات اعطایی تبصره‌ای / مشارکت مدنی / غیردولتی	۳/۱/۰۴۳۰
حساب تسهیلات اعطایی تبصره‌ای / جعاله / غیردولتی	۳/۱/۰۴۷۰
حساب تسهیلات اعطایی تبصره‌ای / فروش اقساطی / غیردولتی	۳/۱/۰۵۱۰
حساب تسهیلات اعطایی تبصره‌ای / اجاره بشرط تملیک / غیردولتی	۳/۱/۰۵۵۰
حساب تسهیلات اعطایی تبصره‌ای مسکن / غیردولتی	۳/۱/۰۶۴۰
تسهیلات اعطایی غیر تبصره‌های غیر دولتی	
حساب تسهیلات اعطایی / مضاربه / غیردولتی	۳/۱/۰۳۷۰
حساب تسهیلات اعطایی / سلف / غیردولتی	۳/۱/۰۴۱۰
حساب تسهیلات اعطایی / مشارکت مدنی / غیردولتی	۳/۱/۰۴۵۰
حساب تسهیلات اعطایی / جعاله / غیردولتی	۳/۱/۰۴۹۰
حساب تسهیلات اعطایی / فروش اقساطی / غیردولتی	۳/۱/۰۵۳۰
حساب تسهیلات اعطایی / اجاره بشرط تملیک / غیردولتی	۳/۱/۰۵۷۰
حساب تسهیلات اعطایی مسکن / غیردولتی	۳/۱/۰۶۶۰
حساب پیش پرداخت بابت خرید اموال معاملات / غیردولتی	۳/۱/۰۸۳۰
حساب کالای معاملات سلف (غیردولتی)	۳/۱/۰۸۴۰
حساب کار در جریان جعاله / غیردولتی	۳/۱/۰۸۶۰
حساب اموال خریداری برای فروش اقساطی / غیردولتی	۳/۱/۰۸۸۰
حساب اموال خریداری برای اجاره بشرط تملیک / غیردولتی	۳/۱/۰۹۰۰
حساب طرح‌های مجتمع مسکونی بانک مسکن	۳/۱/۱۱۱۵
مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول غیر دولتی	
حساب مطالبات سررسید گذشته تسهیلات تبصره‌ای / غیردولتی	۳/۱/۰۹۴۰
حساب مطالبات سررسید گذشته تسهیلات / غیردولتی	۳/۱/۰۹۶۰
حساب مطالبات معوق تسهیلات تبصره‌ای / غیردولتی	۳/۱/۰۹۹۰
حساب مطالبات معوق تسهیلات / غیردولتی	۳/۱/۱۰۱۰
مطالبات مشکوک‌الوصول تسهیلات تبصره‌ای / غیردولتی	۳/۱/۰۹۴۵
مطالبات مشکوک‌الوصول تسهیلات / غیردولتی	۳/۱/۰۹۶۵
گسر می‌شود	
حساب مضاربه - وجوه دریافتی / غیردولتی	۳/۲/۰۴۵۰
حساب مشترک مشارکت مدنی / غیردولتی (سهام بانک)	۳/۲/۰۴۷۰
حساب سود سالهای آینده تسهیلات / غیردولتی	۳/۲/۰۵۵۰
حساب سود و کارمزد سالهای آینده (غیردولتی)	۳/۲/۰۵۸۰
حساب سود معوق تسهیلات / غیردولتی	۳/۲/۰۵۹۰
حساب سود و کارمزد معوق (غیردولتی)	۳/۲/۰۶۲۰
جمع خالص تسهیلات:	
سرمایه‌گذاری در بخش غیر دولتی	
حساب مشارکت حقوقی / غیردولتی	۳/۱/۰۶۱۰
حساب سرمایه‌گذاری مستقیم	۳/۱/۰۶۲۰
جمع:	

* فقط تسهیلات اعطایی به ریال بایستی در محاسبات مدنظر قرار گیرد و تسهیلات ارزی فعلاً در محاسبات منظور نمی‌شود.

* برخی حسابها نظیر: کالای معاملات سلف، سود و کارمزد سالهای آینده، سود و کارمزد معوق و ... در سرفصل حسابهای دفتر کل به: دولتی و غیردولتی تفکیک نگردیده است که در "صورت ریز ..." باید این عمل انجام شود.

پیوست شماره ۲

فرم محاسبه حق الوکاله بکارگیری سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار

xx	۱) میانگین مانده ۵۲ هفته سال خالص تسهیلات اعطایی
xx	۲) میانگین مانده ۵۲ هفته سال اوراق مشارکت
xx	۳) جمع ردیف‌های ۱ و ۲
xx	۴) میانگین مانده ۵۲ هفته سال انواع حسابهای سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار
(xx)	۵) میانگین مانده ۵۲ هفته سال سپرده قانونی مربوط به انواع حسابهای سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار
xx	۶) خالص منابع سپرده‌گذاران
xx	۷) منابع بانک (۳-۶)
xx	۸) سود مشاع (سود دریافتی تسهیلات اعطایی، سود اوراق مشارکت، سود دریافتی از محل سپرده‌گذاری‌ها و وجه التزام دریافتی)
xx	۹) سهم سود متعلق به منابع سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار از سود مشاع $۸ \times (۳ \div ۶)$
xx	۱۰) جایزه سپرده قانونی مربوط به حسابهای سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار
xx	۱۱) منافع کل سپرده‌گذاران (جمع ردیف‌های ۹ و ۱۰)
(xx)	۱۲) حق الوکاله بکارگیری سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار
xx	۱۳) سود قطعی قابل تقسیم بین انواع حسابهای سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار
(xx)	۱۴) سود علی‌الحساب پرداختی به سپرده‌گذاران طی سال مالی
xx	۱۵) مابه‌التفاوت سود قطعی قابل تقسیم بین سپرده‌گذاران و سود علی‌الحساب پرداختی

صورت محاسبه سود قطعی سپرده های سرمایه گذاری مدت دار با احتساب حق الوکاله بکارگیری سپرده ها

مبلغ به ریال	شرح
	* تسهیلات اعطایی به بخش دولتی :
	* تسهیلات اعطایی به بخش غیردولتی :
	* سرمایه گذاری و مشارکتها (دولتی):
	* سرمایه گذاری و مشارکتها (غیردولتی):
	اوراق مشارکت:
	جمع تسهیلات اعطایی سرمایه گذاری، مشارکت و اوراق مشارکت = (۱):
	سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت:
	سپرده سرمایه گذاری کوتاه مدت ویژه:
	سپرده سرمایه گذاری یکساله:
	سپرده سرمایه گذاری دو ساله:
	سپرده سرمایه گذاری سه ساله:
	سپرده سرمایه گذاری چهار ساله:
	سپرده سرمایه گذاری پنج ساله:
	جمع انواع حسابهای سپرده سرمایه گذاری مدت دار :
	کسر می شود سپرده قانونی مربوط به انواع حسابهای سپرده سرمایه گذاری مدت دار:
	خالص منابع سپرده گذاران = (۲):
	منابع بانک = (۱-۲):
	سود دریافتی از تسهیلات اعطایی، سرمایه گذاری و مشارکتها و اوراق مشارکت:
	وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطایی:
	جمع سود مشاع = (۳):
	سهم سپرده گذاران از سود مشاع (۴) = (۳) × (۱) ÷ (۲):
	جایزه سپرده قانونی مربوط به انواع حسابهای سپرده گذاری مدت دار = (۵):
	منافع سپرده گذاران = (۴+۵):
	کسر می شود حق الوکاله:
	سود قطعی قابل تقسیم بین انواع سپرده های سرمایه گذاری مدت دار:
	سود علی الحساب پرداختی به سپرده گذاران طی سال مالی:
	کسری (مازاد) پرداختی به سپرده گذاران:

* طبق پیوست شماره ۱.

* مبالغ تسهیلات اعطایی، سرمایه گذاری و مشارکتها، اوراق مشارکت، انواع سپرده های سرمایه گذاری مدت دار و سپرده قانونی مربوطه باید براساس میانگین ۵۲ هفته سال محاسبه گردد.